

Araştırma Makalesi

Alman Gençlik Dairesi ve Çocukların Koruma Altına Alınması Uygulamalarına Yönelik Eleştiriler¹

Mustafa Uyanık²

ÖZET

Çocuklar için en sağlıklı gelişim süreci aile yanında bakımla gerçekleşmektedir. Ancak, çocukların iyilik halini tehdit eden çeşitli durumlarda aileden geçici veya sürekli ayırma durumları meydana gelmektedir. Bu çalışma, Alman Gençlik Dairesi (Jugendamt) ve koruma altına alınan çocukların öz ailesinden alınarak başka ailelere verilme uygulamasını konu edinmiştir. Ayrıca bu çalışma, Alman Gençlik Dairesi'nin çocukları ailelerinin himayesinden alırken izlediği yöntem ve çocukların başka ailelere verilirken benimsediği ilkeleri "çocuğun iyilik hali" ve "özel ve aile hayatına saygı" hakkı bağlamında ele almayı amaçlamaktadır. Toplumsal ve hukuksal zeminde ciddi eleştiriler alan Alman Gençlik Dairesi'nin uygulamalarını akademik anlamda ele alan nadir bir çalışma olması bu araştırmayı özel kılmaktadır.

Araştırma sonucunda Almanya'da çocuk ve gençlerin yetiştirilmesi, bakımı ve eğitimi gibi hususlarda ailelere destek veren Alman Gençlik Dairesi (Jugendamt)'nin; çocuk koruma önlemleri ile ilgili uygulamalarının ardından ortaya çıkan problemler ve yasalar çerçevesinde çelişkiler öne çıkarılmıştır. Alman Gençlik Dairesi'nin yapısı ve görevlerine ilişkin açıklamalardan sonra sonuç bölümünde, ortaya koyulan uygulamaların insan hakları ve aile bütünlüğü bağlamında olumsuzlukları ortaya konulmuştur.

Tepkisiz araştırma yöntemi ile tasarlanan bu çalışmada yasalar, mahkeme ve kamu kurumlarından elde edilen ikincil veriler betimsel analiz ile analiz edilmiştir. Öz ailesinden alınarak başka ailelere verilen çocuklara ulaşmadaki zorluk bu çalışmanın sınırlılığını oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Alman Gençlik Dairesi, Jugendamt, Çocuk ve Gençlerin Korunması

¹ Makale Gönderim Tarihi: 12.03.2018

Makale Kabul Tarihi: 25.06.2018

² Doktora Öğrencisi, Yalova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmet Programı, muyanik@web.de

German Youth Office and Criticisms for the Protection of Children**ABSTRACT**

The care provided by the child's own family ensures the healthiest developmental process for a child. However, temporary or permanent separation from the family occurs in a variety of situations that pose a threat to the well-being of children. This study addresses the application of the German Youth Office (Jugendamt) and the protection of children from their own families to other families. In addition, this study seeks to address the principles that the German Youth Offices apply when they take children away from their families and, also the principles required during transference of children when given to other families, in the context of "the child's well-being" and "respect for private and family life". This research study is exceptional for its academic approach to the practices of the German Youth Office, which has received serious criticisms on the social and legal grounds.

The conclusion part discusses the problems related to the implementation of the child protection measures of the German Youth Office (Jugendamt), which supports families in matters such as the training, care and education of children and young people in Germany. Controversies and conflicts in the context of law have also been discussed. Following the explanations of the structure and duties of the German Youth Office, the conclusions has revealed the negative aspects of the applications in terms of human rights and family unity.

In this study, which is designed with an unobtrusive/nonreactive research method, the secondary data obtained from law, court and public institutions were analyzed by descriptive analysis. Reaching out to other children taken away from their families has been one limitation of this study.

Keywords: German Youth Office, Jugendamt, Protection of children and youth

GİRİŞ

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 27. maddesinde belirtildiği üzere çocuğun gelişmesi için gerekli yaşam koşullarının sorumluluğu öncelikle çocuğun anne ve babasına veya çocuğun bakımını üstlenen diğer kişilere düşmektedir. Devlet ise, ana-baba veya çocuğun bakımını üstlenen diğer kişilere, çocuğun bakım hakkının uygulanması hususunda yardımcı olmak amacıyla gerekli önlemleri alır ve gerekirse destek programları uygular.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin aile hayatını güvence altına alan sekizinci maddesi, çocuğun kendi kültür ve inancında yetişmesini anne ve babaya hem bir hak hem de bir ödev olarak tanımaktadır. Aile, sosyal yaşamın temel dokusunu oluşturan bireyin davranışlarının oluşum sürecinde kilit rol oynamakta, kişinin kimliğini, öz fikirlerini ve kültürünü inşa etmektedir (Wilson, 2001).

Velilerin çocuk üzerindeki hak ve sorumlulukları ile velayet hakkı, Federal Almanya Anayasası ve Mevzuatı'nda da yer almaktadır. Ana babaların çocuk üzerindeki velayet hakkı Alman Anayasası'nda öncelikle temel hak olarak tanımlanmıştır. Federal Almanya Anayasası'nın 6. maddesinin 2. fıkrasında "Çocukların bakımı ve yetiştirilmesi velilerin doğal hakkı ve öncelikli görev ve sorumluluklarıdır. Bu hakların ve sorumlulukların kullanımını devlet denetler." denilmektedir. Bu hüküm ile anayasada velilerin çocuklar üzerinde olan haklarının yanı sıra özellikle çocuklara karşı olan sorumluluklarına yer verilmiştir. Anayasa'da ilke olarak tanımlanan bu ilişki özellikle Alman Medeni Kanunu'nda (Bürgerliches Gesetzbuch / BGB) daha ayrıntılı olarak işlenmiştir. Velayetin tanımlanması ve velayetin kullanımının detayları Alman Medeni Kanunu'nun 1626 ila 1698 maddeleri arasında açıklanmıştır. Alman Medeni Kanunu'nun 1666 ve 1666a maddesinde anne ve babanın, velayet hakkından doğan hak ve sorumluluklarını kullan(a)madığı takdirde 'çocuğun iyiliği ve selametinin' (Kindeswohl) tehlike altına girmesi durumunda, çocuğun velayetinin Gençlik Dairesi (Jugendamt)'ne verilebileceği belirtilmektedir (Bürgerliches Gesetzbuch, 2018). Kısaca Federal Almanya'da gençlik organizasyonlarına ilişkin yetkili kurum Gençlik Dairesi (Jugendamt)'dir.

Çocuk ve gençlik yardımı için yasama yetkisi, Temel Hukuk Yasası'nın 74. maddesinin 1. fıkrasının 7'nci bendi uyarınca Federal Hükümet'in yargı yetkisine girmektedir. Devlet, çeşitli yasalarla çocuk ve gençlik hizmetlerini destekler ve çalışma alanlarını genişletir. Eyaletler, yerel işlerin desteklenmesi, geliştirilmesi ve tamamlanması görevini üstlenir. Tüm eyaletlerde, özel bölge bakanlıklarında devlet gençlik yardım ofisleri ve sorumlu bölümler olmak üzere üst bölge kuruluşları vardır. Bu ofisler danışmanlık ve ileri eğitim yoluyla bölgedeki yerel gençlik sosyal yardım servis sağlayıcılarını destekler ve diğer şeylerin yanında kurumlarda çocukların ve ergenlerin korunmasını sağlar. Eyalet kontrolü altında olan okulların aksine çocuklara ve gençlere yardım aslında bir belediye görevidir. Yerel yönetimlerin bünyesindeki Gençlik Dairesi, sosyo-pedagojik bir otoritedir. Gençlik Dairesi yerel gençlik politikasının kurallarını belirleyen kamu gençlik yardımı hizmetlerinin görevlerini yerine getirir (Bürgerliches Gesetzbuch, 2018).

Çocuk ve gençlerin ailelerinden alınıp devletin himayesine geçmesi birçok devlette uygulanagelen bir yöntemdir. Federal Almanya'da da bu süreç Gençlik Dairesi tarafından yapılmaktadır. Gençlik Dairesi'nin çalışmaları ve uygulamaları

toplumun ve birçok devletin eleştirisine neden olmaktadır. Almanya Gençlik Dairesi'nin yapısı ve uygulamaları hakkında araştırmalar kısıtlıdır. Bu açıdan bu çalışmanın literatürdeki bir boşluğu dolduracağı düşünülmektedir. Ayrıca Türkiye'de çocuk koruma alanında çalışan uzmanlara Almanya'nın çocuk koruma yapısı ile ilgili bilgi sağlaması açısından da bu çalışma önemlidir. Bu bağlamda çalışmanın amacı bu uygulamanın Almanya'da nasıl gerçekleştirildiği ve yabancılara yönelik uygulamalardaki eleştirileri ortaya koymaktır. Almanya'da çocuk ve gençlerin yetiştirilmesi, bakımı ve eğitimi gibi hususlarda ailelere destek veren Alman Gençlik Dairesi (Jugendamt)'nin; çocuk koruma önlemleri ile ilgili uygulamalarının ardından ortaya çıkan problemler ve yasalar çerçevesinde çelişkiler öne çıkarılmıştır.

Bu alandaki ender çalışmalardan biri olan Vatandaş'ın çalışmasında Alman Gençlik Dairesi'nin koruma altına aldığı Türk çocuklarına yönelik uygulamalarda Almanya'daki bazı Gençlik Dairesi görevlileri yasal olarak uyması gereken Çocuk ve Gençlik Yardım Yasası'ndaki aile refahının çocuk ve genç için önemini vurgulayan 28. madde, 30. madde ve 31. madde üzerinden değil; çocuk ve gençlerin "kendilerini bağımsız bir yaşa hazırlayacak uzun vadeli bir kalma şekli"nin belirtildiği 34. madde üzerinden hareket etmekte olduğunu belirtmiştir. Ayrıca Vatandaş, uygulamaların aşırılıklar içermesinden dolayı meydana gelen maddi çıkarların uygulamanın istismar edilmesine yol açtığı tespitini yapmış, özellikle anne ve babanın çocuğu üzerindeki hak ve ödevlerini sınırlayan ve engelleyen uygulamalar toplumun yapı taşı olan ailenin selameti açısından problemler oluşturduğunu öne sürmüştür (Vatandaş, 2014, s. 137-156).

Bu alanda diğer bir çalışma da Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları İnceleme Komiyonu'nun 2013 tarihli raporudur. Bu raporda Almanya Gençlik Dairesi'nin yanı sıra Belçika ve Hollanda'daki uygulamalar incelenmiş ve netice olarak Almanya'daki uygulamalarda ayrımcılık yapıldığı ortaya konulmuştur. Bazı tespitler özetle şunlardır: Çocukların ailelerinden koparılması çok basit sebeplerle olmaktadır. Velayet hakkı, ana-baba için çocukları ile yakın ilişki kurma hakkı veren son derece etkin bir hak olup, velayet hakkının ana ve babanın her ikisinden de alınması ve bir başkasına verilmesi ancak mahkeme kararıyla olması gerektiği halde bu yetkiyi memurların kullandığı, problemlerin çözümünde yeterli hukuki ve maddi desteğin gençlik daireleri tarafından göçmen ailelere sağlanmadığı tespit edilmiştir (TBMM, 2013).

Tepkisiz araştırma yöntemi ile tasarlanan bu çalışmada yasalar, mahkeme ve kamu kurumlarından elde edilen ikincil veriler betimsel analiz ile analiz edilmiştir.

Koruma altına alınan çocuklar araştırması olarak hazırlanan bu çalışmanın temel inceleme alanı Federal Almanya'daki Gençlik Dairesi'ni ve çocukların koruma altına alınması uygulamalarını incelemek ve var olan eleştirileri ortaya koymaktır. Çalışma giriş ve sonuç bölümleri dışında iki ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde Gençlik Dairesi'nin tarihsel sürecine, kurumun hiyerarşik yapısı ve yönetimine ve hangi yasalar üzerine inşa edildiğine, ikinci bölümde ise, Gençlik Dairesi'nin yanlış uygulamaları ve bu uygulamalara yönelik eleştiriler, elde edilen bulgular ve bunların yorumları ortaya konulmuştur.

1. Alman Gençlik Dairesi (Jugendamt)'nin Yapısı ve Önemi

Alman Gençlik Dairesi (Jugendamt), aile bütünlüğünü korumak ve çocukların iyilik halinin korunması ve selametinin sağlanması için oluşturulmuş sosyal bir kurumdur. Amacı çocuk ve gençlerin yetiştirilmesi, bakımı ve eğitiminde anne ve babaları desteklemek, aileler için olumlu yaşam koşulları sağlamaktır. Sorunları olan veya zor durumdaki çocuk ve gençler için bir başvuru merkezi konumundadır (Stadt Witten, 2018).

1.1. Geçmişten Günümüze Gençlik Dairesi

Almanya'da gençlere ve çocuklara yardım etmek amacı ile kurulmuş olan Gençlik Dairesi (Jugendamt)'nin kurumsallaşma süreci 1900'lü yıllara dayanır. İlk kez Yetimler Konseyi (Gemeindewaisenräte) ismi ile yoksul ve kimsesiz çocukların ve gençlerin bakımı amacıyla kurulan Gençlik Dairesi'nin, sonraki süreçlerde birçok düzenlemeyle kapsamı, yetki ve sınırları değişmiştir. 1 Nisan 1924'te ise Gençlik Refah Yasası (Reichsgesetz für Jugendwohlfahrt) olarak ismi ve yapısı değiştirilmiş ve Polis Teşkilatı'nın bir kolu haline getirilmiştir.

31 Mart 1933 tarihine gelindiğinde ise, Adolf Hitler'in idareye el koyması sonrasında Eşit Haklar Yasası (Gleichschaltungsgesetz) ismini almıştır. 1939'da ise Gençlik Dairesi'nin sorumluluğu Polis Teşkilatı'ndan alınarak belediyelere ve İçişleri Bakanlığı'na verilmiştir. Bu nedenle kurum büyük oranda Nazilerin bir kolu haline gelmiştir.

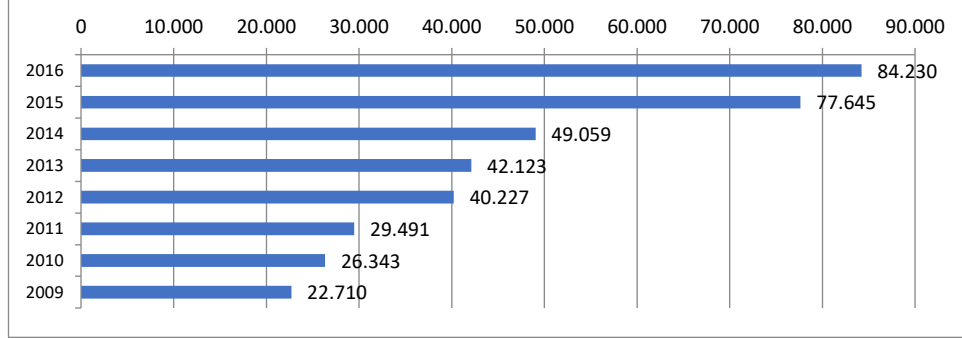
2. Dünya Savaşı sonrasında savaşın getirdiği ağır yıkımda açlıktan ve bakımsızlıktan ölme tehlikesi ile karşı karşıya kalan birçok çocuğu koruma altına almıştır. Ayrıca Nazi dönemi uygulamaları müttefik devletlerce kaldırılmış ve Nazi dönemi öncesindeki yasalara geri dönmüştür. 1953'ten sonra Gençlik Dairesi İçişleri Bakanlığı'ndan alınarak ilçe belediyelerine bağlanmıştır.

11 Ağustos 1961'e gelindiğinde ise kanunlarda önemli değişiklikler yapılmış ve kurumun ismi bu kez Gençlik Yardım Yasası (Jugend Wohlfahrtsgesetz) olarak değiştirilmiştir. Bu yasa bir anlamda 1922 İmparatorluk Gençlik Yasası olup, kurumun yetkileri güçlendirilmiştir. 1970'lere kadar daha çok kontrol ve müdahale kurumu olarak çalışan Gençlik Dairesi, 1970'lerden sonra çocuk, genç ve ailelere sosyal, pedagojik ve psikolojik yardım sağlama üzerine odaklanarak belediyelere bağlı bir kurum haline getirilmiştir. Çocuk ve Gençlik Yasası'na göre her belediye Gençlik Dairesi kurumunu kendi içinde yapılandırmak zorundadır. 1990'ların sonunda ise Almanya Federal Meclisi'nin düzenlediği 8. Sosyal Güvenlik Yasası'nda (Sozialgesetzbuch) bulunan Çocuk ve Gençlik Yardım Yasası ile bugünkü esas yetkilerini almıştır (Stadt Witten, 2018). 1991'den itibaren denetim ve müdahale yapan bir kurum yaklaşımından daha çok hizmet eden ve danışmanlık yapan bir kurum haline dönüştürülmüştür.

Almanya genelinde yaklaşık 600 gençlik dairesi bulunmaktadır. Federal Almanya'da 2005 yılında koruma altına alınan çocuk sayısı 29.978 iken, bu sayı 2016 yılında 84.220 sayısına ulaşmıştır. Bu sayının artmasında başta mülteci ailelerin çocukları olmak üzere yabancı çocukların sayısının fazlalığı dikkat çekmektedir (DESTATIS, 2018). 2014 yılında gerçekleşen vakaların %12,5'i okullardan gelen müracaatlar ve şikâyetler ile, %13,1'i ise komşulardan gelen müracaat ve şikâyetler ile gerçekleştirilmiştir (DESTATIS, 2018). Bununla birlikte

Alman hükümetince çocuk ve gençliğin refahı için 2005 yılında 18.8 milyar Avro, 2015 yılında ise 37,7 milyar Avro bütçe ayrıldığı görülmektedir (DESTATİS, 2018).

Tablo 1: Gençlik Dairesi'nin Koruma Altına Aldığı Çocuk Sayısı (2009-2016)

Kaynak: Sozialstatistik für Kinder und Jugendliche - Vorläufige Schutzmaßnahmen 2016, <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/12982/umfrage/inobhutnahmen-minderjaehriger-durch-jugendaemter/>

2016 yılında Gençlik Dairesi tarafından 84 binden fazla çocuk ve ergen koruma altına alınmıştır. Federal İstatistik Ofisi Raporu'nda 2015 yılına göre %8,5 (6000) artış görülmektedir. Bu artış 2014'e göre %70 (36000), 2013'e göre ise %100 (42.000) olmuştur. Önceki yıllara göre bu artışta mülteci çocuk sayısının etkisi aşağıdaki tablodan da anlaşılmaktadır.

Gençlik Dairesi şiddet, bağımlılık, ihmal, akıl hastalığı veya yetersiz beslenme sebebiyle zor durumda olanlara bakmakla yükümlüdür. Gençlik Dairesi genellikle polis, doktor, okul, öğretmen, komşu ve akrabaların şikayet ve talepleri doğrultusunda bu çocukları koruma altına almaktadır (Spiegel, 2016).

Tablo 2: Almanya Gençlik Dairesi'nin Koruma Altına Alma Gerekçeleri

Gerekçeler	2015	2016
Yurt dışına refakatsiz yolculuk durumu	42.309	44.935
Ebeveynlerin talebi	16.400	17.462
İletişim problemleri	6.222	5.592
Yetiştirme sorunları	4.846	5.454
İstismar / kötüye kullanma sorunları	4.023	4.619
Aile içi uyum sorunları	2.915	3.525
Suçta bulaşma	2.502	2.992
Ev problemleri	1.538	2.054
Okul problemleri	1.597	1.589
Bağımlılık problemleri	1.289	1.498
Aile boşanmaları	683	685
Cinsel taciz	611	607
Diğer problemler	14.512	15.752
Toplam	77.645	84.230

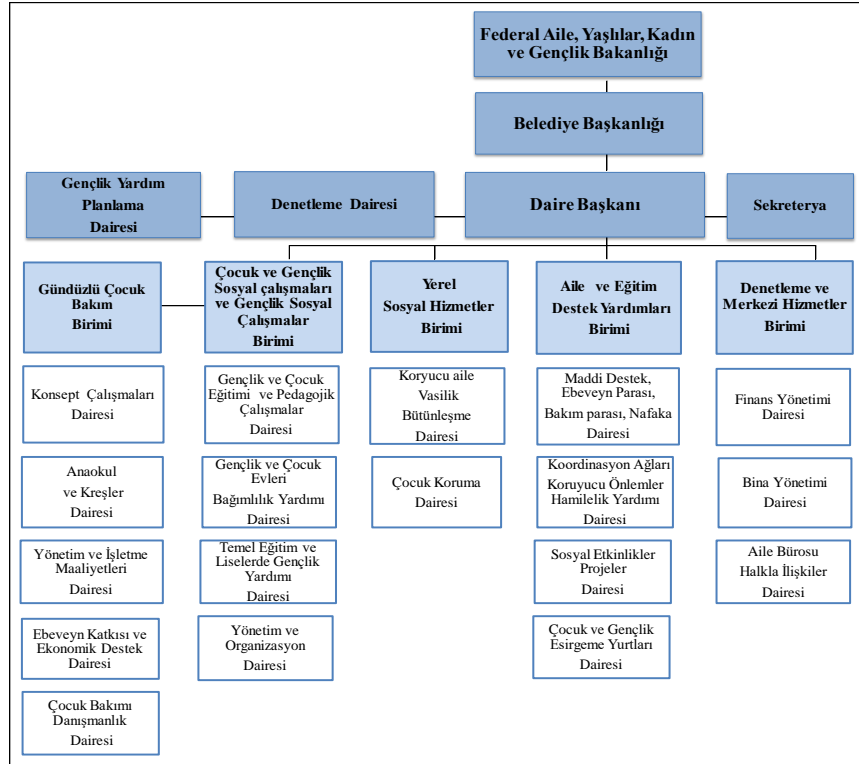
Kaynak: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/160973/umfrage/anlaesse-fuer-inobhutnahme-minderjaehriger/>

İstatistiklere göre koruma altına alınan çocuk ve ergenlerin sayısında 44.995 (%57,5) ile yurt dışından refakatsiz yolculuk durumu öne çıkmaktadır. Bu durum mülteci çocukları işaret etmektedir. İkinci sırada 17.462 (%20,7) rakamı ile ebeveynlerin talebi gelmektedir. Bir önceki yıla göre artışta ise, %8,2 ile aile içi uyum sorunları görülmektedir.

1.2. Gençlik Dairesi'nin İdari Yapısı

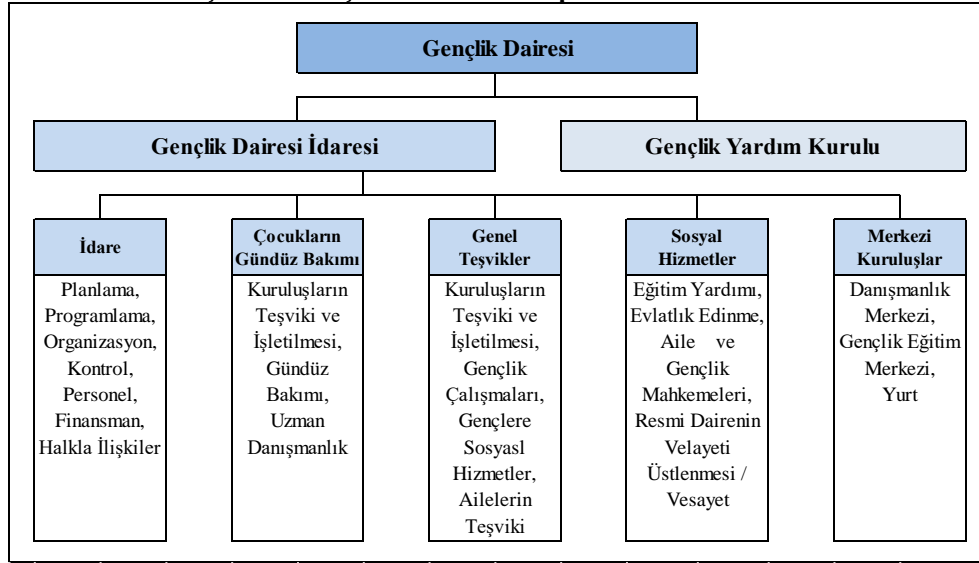
Gençlik Yardım Kurulu ve İdareden oluşan yapı Belediye Başkanlığı'na, Belediye de Federal Aile, Yaşlılar, Kadın ve Gençlik Bakanlığı'na bağlı çalışmalarını yürütmektedir.

Şekil 1: Almanya Gençlik Dairesi Teşkilat Şeması

Kaynak: Öz çizim

Şekil 2: Gençlik Dairesi'nin Yapısı

Kaynak: Öz çizim

Belediyeye ait yerel bazda bir Gençlik Dairesi'nin yapısı incelendiğinde, Gençlik Yardım Kurulu (Jugendhilfeausschuss) ve İdare olmak üzere iki kısımdan oluştuğu görülür. İdareyi belediye başkanlarından biri yürütür. Bazen de görevlendirilmiş bir müdür Belediye Başkanı adına yürütür. Gençlik Hizmetleri Komisyonu'nun 2/5'si sivil toplum kuruluşlarından, 3/5'ü yerel meclis temsilcilerinden oluşur. Bu STK'lar gençlik, sosyal hizmet, dinî vs. yerel derneklerdir.

Gençlik Yardım Kurulu, gençlerin ve ailelerin sorunlarına karşılık vermek, hizmetlerin geliştirilmesine yönelik yorum ve önerileri görüşmek, ayrıca yerel gençlik yardım hizmetlerini desteklemek ve planlamakla görevlidir. Kurul, ilçe meclisi ve belediye meclisi üyeleri, gençlere yardım konusunda tecrübeli kişiler ile gençlere yardım eden resmi onaylı destek kuruluşları ve gençlik birliklerince önerilen kişilerden oluşur (Bundesarbeitsgemeinschaft Landesjugendämter, 2011).

Gençlik Dairesi İdaresi, Gençlik Yardım Kurulu'nun almış olduğu kararları uygulamaya koyar ve Gençlik Yardım Yasası (SGB VIII) uyarınca yardım hizmetleri sunar veya bu konuda aracı olur. İdarede öncelikli olarak sosyal eğitimciler ve sosyal hizmet uzmanları ile idare memurları görev yapar. Gençlik Dairesi yöneticileri, genellikle uzun yıllara dayanan meslek tecrübesine sahip kendini ispatlamış uzmanlardır.

Gençlik Dairesi tüm ilçelerde (Bezirk/Kreis/Landkreis) ve çoğu belediyede hizmet vermektedir. Bazı yerlerde değişik adları vardır, örneğin; "Fachbereich Jugend" veya "Fachbereich Familie" gibi. Bu İlçe veya Belediye Gençlik Daireleri'nin yapı ve görevleri Almanya genelinde Çocuk ve Gençlik Yardım Yasası (SGB VIII) ile düzenlenmiştir.

1.3. Yasal Dayanakları ile Gençlik Dairesi

Bir önceki bölümde Gençlik Dairesi'nin hiyerarşik idari yapısı üzerinde duruldu. Bu bölümde de bu kurumun hangi yasal dayanaklar üzerine inşa edildiği üzerinde durulacaktır.

Alman Gençlik Dairesi, anayasal dayanağını Anayasa'nın (Grundgesetz) altıncı maddesinden almaktadır. Bu maddenin birinci bendine göre evlilik ve aile, devlet düzeninin özel koruması altındadır. İkinci bentte ise çocukların bakım ve eğitiminin ana ve babanın doğal hakkı ve en önde gelen yükümlülüğü olduğu belirtilmektedir. Anayasa'nın altıncı maddesinin üçüncü bendinde de velilerin iradesine aykırı olarak çocukları ailelerinden ayırmanın ancak bir yasaya dayanarak, velilerin yükümlülüklerini yerine getirmemeleri veya başka bir nedenle çocukların bakımsız kalması durumunda mümkün olduğu belirtilmiştir (Federal Almanya Cumhuriyeti Anayasası, 2010).

Bununla birlikte Gençlik Dairesi, faaliyetlerini Çocuk ve Genç İnsanlara Yardım Kanunu çerçevesinde yürütmektedir. 24 bölümden oluşan bu kanun VIII. Sosyal Güvenlik Yasası (Sozialgesetzbuch VIII) hükümlerine göre hareket etmektedir. Bu kitaba göre belediyeler kendi sorumluluklarına giren her il ve ilçede bir Gençlik Dairesi kurmakla yükümlüdürler. Daha küçük birimlerle ilgili sorumluluk ise kaymakamlara verilmektedir.

Gençlik Dairesi'nin başlıca görevleri şu şekilde özetlenebilir (Münder, Wiesner, Meysen, 2011);

- Ebeveynlerin çocukları üzerindeki davranışlarını devlet kontrolü altına almak,
- Çocukları ve gençleri her türlü tehlikeden korumak (gerekirse kendi anne-babalarından da)
- Çocuk eğitiminde anne-babaya yardımcı olmak, evlatlık edinmede, nafaka davalarında, velayet ve ziyaret hakkı davalarında danışma görevi üstlenmek,
- Çocuklarla ilgili davalara katılmak ve aile mahkemelerinin karar vermesinde yardımcı olmaktır. Bu hususlar 8. Sosyal Güvenlik Yasası'nın 1. ve 8. maddelerinde açıklanmaktadır.

VIII. Sosyal Güvenlik Yasası'nın 42. maddesi, aile ve çocuklar üzerinde önemli yaptırımlar uygulayabilme konusunda Gençlik Dairesi'ne büyük yetkiler vermektedir. Söz konusu kanun maddesindeki şartlar çerçevesinde, acil müdahale gerektiren durumlar mevcut olduğunda ve mahkemeden karar alınması uzun süreceğinden, Gençlik Dairesi ebeveynlerin isteğine aykırı olsa da, ailenin çocuğunu veya tüm çocuklarını gerekirse polis gücü kullanarak aileden uzaklaştırabilmekte, başka bir bakıcı aileye veya bir çocuk yurduna verebilmektedir.

Velilerin çocuk üzerindeki hak ve sorumlulukları öncelikle Alman Anayasası'nda temel hak olarak tanımlanmıştır. Alman Anayasası'nın 6. maddesinin 2. fıkrasında "Çocukların bakımı ve yetiştirilmesi velilerin doğal hakkı ve öncelikli sorumluluklarıdır. Bu hakların ve sorumlulukların kullanımını devlet denetler." denilmektedir.

Alman Medeni Kanunu'na göre velilerin velayet hakkı (ve sorumlulukları) dört ana başlıkta düzenlenmektedir (Münder, Wiesner, Meysen, 2011);

- Çocuğun ikamet yerini belirleme hakkı,
- Çocukla ilgili maddi konuları belirleme hakkı ve sorumluluğu,
- Çocuğun sağlığı ile ilgili karar verme hakkı ve sorumluluğu,
- Çocuğu idari işlemlerde temsil etme hakkı ve sorumluluğu.

Bunun yanı sıra velayet hakkı kapsamına giren diğer önemli yetkiler ise;

- Bakım, yetiştirme ve çocuğu denetleme hakkı ve sorumluluğu,
- Okul ve meslek seçimi üzerinde denetleme ve belirleme yetkisi,
- Diğer kişilerle görüşme ve bunu denetleme ve belirleme yetkisi,
- Din seçimi ve dinin gereklerini ifa üzerindeki denetleme ve belirleme hakkı olarak belirtilmiştir.

Bu hakları ve sorumlulukları velayet sahibi olan veliler müşterek olarak uygulamak durumundadırlar. Ancak bu hak ve sorumlulukları uygularken Alman Medeni Kanunu'nun 1627. maddesine göre çocuğun iyilik ve selametinin gözetilmesi gerekmektedir. Anne veya baba da velayet hakkından doğan hak ve sorumluluklarını "çocuğun iyiliği ve selameti" için kullanamadıkları veya kullanmadıkları takdirde ve bundan dolayı "çocuğun iyiliğinin ve selametinin" tehlike altına girmesi durumunda velayet, mahkeme kararıyla yetkili Gençlik Dairesi'ne devredilebilir. "Çocuğun iyiliği ve selameti" ifadesinin hangi hususları kapsadığı ve sınırının neresi olduğuna ilişkin yasada herhangi bir tanım bulunmamaktadır. Bu yoruma açık kavramın tanımı ve pratikteki uygulaması her davanın nitelikleri dikkate alınarak mahkemeler tarafından belirlenmektedir.

Alman Gençlik Dairesi'nin yetki alanını genişleten esas problemleri süreç 2005 yılında devletin denetim yetkisine dayanarak VIII. Sosyal Güvenlik Yasası'na eklenen 8-A maddesi ile başlamıştır. Daire yetkililerinin çocukları koruma altına alırken başvurduğu dayanaklarından biri olan bu madde ile Gençlik Dairesi'nin yetkisi artırılmış, aile ve çocukla ilgili herhangi bir ihbarda durum değerlendirmesi yaparak çocuğun iyiliği ve selametini tehlikeye düşüren durumların tespiti halinde çocuğa doğrudan el konulmasına imkân tanımıştır (TBMM, 2013). Alman yasaları, Alman Gençlik Dairesi'nin çocuğun ve/veya gencin hayati tehlikesi olduğunu düşündüğü durumlarda konunun mahkemeye intikal ettirilmeksizin, Gençlik Dairesi himayesine alınmasını "acil durumlarda" uygulanabilecek bir "geçici tedbir" olarak görmektedir (Sozialgesetzbuch, 2018). Bu bağlamda VIII. Sosyal Güvenlik Yasası'nın 42. maddesi gereğince Gençlik Dairesi acil müdahale gerektiren durumlarda gerekirse polis gücü ile de çocukları ailelerinden alabilmekte, çocuğu Gençlik Dairesi yurtlarına yerleştirebilmekte ya da bir bakıcı aileye verebilmektedir.

Alman Gençlik Dairesi, Çocuk ve Genç İnsanlara Yardım Kanunu (Kinder- und Jugendhilfegesetz) kapsamında faaliyetlerini yürütmektedir. Müstakil bir yasa olan bu yasa 24 bölümden oluşmaktadır. Ancak esas itibarıyla Gençlik Dairesi VIII. Sosyal Güvenlik Yasası (Sozialgesetzbuch VIII) hükümlerine göre faaliyet göstermektedir. Buna göre belediyeler, kendi sorumluluk alanlarına giren her il ve ilçede bir Gençlik Dairesi kurmakla yükümlüdürler. Daha küçük birimlerde ise Gençlik Dairesi kurulmasına ilişkin sorumluluk kaymakamlıklara verilmiştir. Çocukların bakımı ve yetiştirilmesine ilişkin ebeveynlerin sorumluluklarını ve haklarını Anayasa gereği devletin denetim yetkisi bulunmaktadır. Devletin bu denetim yetkisine dayanarak 2005 yılında VIII. Sosyal Güvenlik Yasası'na eklenen 8-A maddesine göre devlet kurumu, bilhassa Gençlik Dairesi, aile ve çocukla ilgili

ihbar veya bildiri aldığı anda harekete geçmek zorunda olup, durum değerlendirmesi yapmakla yükümlüdür. Gençlik Dairesi bir çocuğun şiddete maruz kaldığını duyduğunda, bu yasaya dayanarak olaya müdahale eder. Bu yasa değişikliğinden önce Gençlik Dairesi müdahil olmak için harekete geçtiğinde, Ceza Kanunu'ndaki hükümlere dayanırdı. Çünkü Gençlik Dairesi görevlisi çocuğu almak istediği zaman ebeveynler “sen benim işime karışamazsın” diye itiraz etme hakkına sahipti. 2005 yılında yapılan yasa değişikliği ile Gençlik Dairesi'nin mevcut yetkileri daha da artırılmış ve çocuğun iyiliği ve selametini tehlikeye düşüren durumların tespiti halinde çocuğa el konulmasına imkân tanınmıştır.

Gençlik Dairesi'nin çocuğu re'sen, polis zoruyla ailesinden alması çocuğun velayetini etkilememektedir (TC Berlin Büyükelçiliği, 2013). Çocuğun aileden alındığı süreçte nerede kalacağına Gençlik Dairesi karar verse bile çocuklarla ilgili diğer bütün haklar Aile Mahkemesi'nin hükmü çerçevesinde varsayılan haklar olarak ailede bulunmaktadır. Gençlik Dairesi, çocuğun “hayati bir tehlike altında olduğu” gerekçesi ile olayı mahkemeye intikal ettirilmeksizin koruma tedbirlerini uygulasa bile, aileler Aile Mahkemelerine başvurabilmektedir. Bu aşamada aile aleyhine bir karar tesis edilse de dava temyiz için kararın tebliğinden itibaren bir ay içinde Eyalet Yüksek Mahkemelerine taşınabilmektedir (TBMM, 2013). Eyalet Yüksek Mahkemesi'nin vermiş olduğu karara belirli şartlar altında (özellikle henüz mahkemeler tarafından çözülmemiş önemli hukuki sorunların var olması durumunda) Federal Yargıtay (Bundesgerichtshof) nezdinde itiraz edilebilmektedir. Ayrıca Almanya Temel Yasası'nın altıncı maddesi çerçevesinde belirtilmiş olan temel hak ve özgürlüklerin ihlalinin söz konusu olduğu iddiasıyla taraflar bireysel başvuru hakkını kullanarak Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilmektedirler. Anayasa Mahkemesi'nde alınacak son kararlar Almanya'da iç hukuk süreci tüketilmekte ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 8. maddesi çerçevesinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) başvurulabilmektedir.

Bu kurumun yasal dayanakları mevzuu anlatılırken şu akla gelebilir: Peki velilerin hukuki sorumluluğu ve hakları nelerdir? Velayet sahibi olan veliler hakları doğrultusunda sorumluluklarını müşterek olarak uygulamak durumundadırlar. Ancak bu hak ve sorumlulukları uygularken Alman Medeni Kanunu'nun 1627. maddesine göre “çocuğun iyiliği ve selameti”nin (Kindeswohl) gözetilmesi gerekmektedir. Veliler velayet kapsamındaki hak ve sorumluluklarını “çocuğun iyiliği ve selameti” için müşterek şekilde kullanamamaları durumunda, 1628. maddeye göre evlilik esnasında mahkeme kararıyla velayetin tümü veya velayet haklarının bir bölümü anne veya babaya tek başına verilebilir. Anne veya baba da velayet hakkından doğan hak ve sorumluluklarını “çocuğun iyiliği ve selameti” için kullanamadıkları veya kullanmadıkları takdirde ve bundan dolayı “çocuğun iyiliğinin ve selametinin” tehlike altına girmesi durumunda 1666. maddeye göre velayet, mahkeme kararıyla yetkili Gençlik Dairesi'ne devredilebilir. Mahkeme içtihatlarında çocuğun fiziki, psikolojik ve maddi gelişimini önemli bir tehlike altına sokabilecek davranış ve durumlar “çocuğun iyiliğine ve selametine” aykırı durumlar olarak nitelendirilmektedir. Bu tespitin yapılmasında çocuğun yaşına ve algılama gücüne bağlı olarak, kendi ifadesine de başvurulabilmektedir. Velayet davaları çocuğun yaşadığı bölgenin aile mahkemesinde açılmaktadır. Dava sürecini velilerden biri veya Gençlik Dairesi başlatabilir. Bir başvuru halinde mahkeme anne, baba ve Gençlik Dairesi'nden yazılı olarak ifade alır. Sadece anne ve baba arasında yürüyen davalarda da mahkeme, yetkili Gençlik Dairesi'nin davaya katılmasını talep edebilir. Bu tür davalarda Gençlik Dairesi görevlilerinden, anne, baba ve çocuk ile yapacakları görüşmelerden sonra mahkemeye yazılı raporlar ve gerekirse ek sözlü

açıklamalar yapmaları istenebilir. Gençlik Dairesi bu raporlarda “çocuğun iyiliğini ve selametini” gözeterek velayet haklarının paylaşımı konusunda görüş belirtebilmektedirler. Bu görüşler mahkemeleri bağlamamakla birlikte, pratik uygulamada mahkemelerin bu “uzman” görüşlerine büyük önem verdikleri gözlemlenmektedir. Bunun yanı sıra, yapılan duruşmalarda yetkili aile hâkimi tarafları, avukatlarını ve çocuğu da dinlemek mecburiyetindedir (Wiesner, 2011).

Çok karmaşık ve kapsamlı davalarda mahkeme tarafından bir çocuk avukatının da davaya dâhil edilmesine imkân tanınır. Bu avukatlar genellikle avukatlık mesleğini icra eden ve aile davalarında tecrübesi olan kişilerdir. Mahkemenin talebi doğrultusunda bu avukatlar, davaya müdahil olan tüm tarafları dinlemek, konuya ilişkin görüşmeler yapmak ve bu temaslar sonucunda edindiği kanaatlerini yazılı bir rapor halinde mahkemeye sunmakla görevlidirler. Bu avukatlar özellikle anne, baba ve gençlik dairesinin davaya bakış açısından ziyade, çocuğun bakış açısını ve konuya yaklaşımını savunmak durumundadır. Aile mahkemesi tarafından verilecek bir velayet kararına karşı tarafların kararın tebliğinden itibaren bir ay içinde temyize gitme hakları bulunmaktadır. Temyiz Mahkemeleri Eyalet Yüksek Mahkemeleridir.

2. Gençlik Dairesi'nin Çocukları Koruma Altına Alma Uygulamalarına Yönelik Eleştiriler

Bu bölümde Gençlik Dairesi'nin var olan uygulamalarının ihmellere neden olması ve uygulamalarına yönelik eleştirilere yer verilmiştir. Gençlik Dairesi bazen kabul görmeyen kararlar alabilmektedir. Bu gibi durumlarda ilgili kişiler, haklarının korunması ve temsili konusunda harekete geçebilirler. Şikâyet, bilgilendirme ve itirazlarla netice alınmadığı takdirde mahkeme yoluna da gidilebilir. Bütün hizmet konularının muhatabı idari mahkemelerdir. Bu hususlarda ebeveynler ve çocuklar tam olarak ne yapmaları gerektiğini bilemeyebilirler. Bu durumda yapmaları gereken, Vatandaş Girişimi (Bürgerinitiative), Çocuk Koruma Birliği (Kinderschutzbund e.V.) gibi yerler ile irtibata geçmektir. Gençlik Hizmetleri Dairesi faaliyetleri Aile Mahkemesi denetimi altındadır.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin “Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı” başlıklı 8. maddesinde herkesin özel ve aile hayatına saygı gösterilmesi hakkını kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın, ahlakın ve başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilmektedir. Bu bakımdan mahkeme kararına dayanılmaksızın çocuğun Gençlik Dairesi kararı ile ana ve babadan alınması dokunulmaz, devredilmez ve mutlak haklar içerisinde kabul edilen kişilik haklarının ihlali, özel hayatın dokunulmazlığı ve eşitlik ilkesine aykırı bir durum meydana getirmektedir.

Gençlik Dairesi'nin uygulamalarına yönelik eleştiriler Avrupa Parlamentosu'nun eleştirileri, TBMM'nin eleştirileri ve çocuk istismarına neden olmaları üzerinden ele alınmıştır.

2.1. Avrupa Parlamentosu'nun Alman Gençlik Dairesi'ne Eleştirileri

Gençlik Dairesi'nin sınırsız yetkiye sahip olmasını eleştiren Avrupa Parlamentosu (AP) 2008 Raporu'nda Gençlik Dairesi'nin özellikle göçmen ailelere

yönelik uygulamalarının çoğu zaman insan haklarına aykırı olduğu belirtilmiştir. Göçmen ailelerin mağdur edildiğinin vurgulandığı raporda ayrıca bu kurumlara karşı vatandaşların yaptıkları başvurularda Alman makamlarının sessiz kaldığı dile getirilmektedir.

AP Başvuru Komisyonu'nun 2009 başında yayınladığı raporunda göçmen ailelere yönelik Gençlik Dairesi'nin "Göçmen ailelerden alınan çocukların velayet hakları hızlı bir şekilde ailelerinden alınıp Alman bir aileye verilmektedir. Bu çocukların yurt dışına çıkarılmaması için önlemler alınmaktadır. Alman aileye verilen ya da Gençlik Dairesi yurduna yerleştirilen çocukların kendi dillerini ve kültürlerini yaşamaları engellenmektedir. Alınan çocukların aileleri ile iletişimlerini kesmek ve ailenin hukuki mücadelesini engellemek, onları ceza ya da başka bir şey ile tehdit etmek, çocuklara ait bilgi ve belgeleri gizli tutmak..." gibi birçok hukuk dışı uygulamaları olduğu iddia edilmektedir. Gençlik Dairesi'nin siyasi bir kurum gibi hareket ettiği uyarısında bulunan AP, bu kurumların polis ve adalet teşkilatları ile uluslararası hukuk standartlarının dışında bir ilişkiye sahip olduğunu vurgulanmıştır. AP, ayrıca Almanya'daki Gençlik Dairesi uygulamalarının Avrupalılık düşüncesi ile çeliştiği bilgisine yer vermiştir. AP Başvuru Komisyonu Raporu'nda son olarak, Gençlik Dairesi kurumlarının bir an önce çocukların ve ailelerin hakları gözetilerek yeniden yapılandırılması tavsiye edilmiştir. Buna ek olarak ise bu kurumlar tarafından el konulan çocuklar ile ailelerinin şartsız olarak görüştürülmesi, ailelerin Gençlik Dairesi'ne karşı hukuki mücadeleleri ve hakları konusunda bilgilendirilmesi, bütün çocuk ve gençlik dairelerinin demokratik ülkede olması gerektiği üzere denetlemeye tabi tutulmasının gerekliliğine değinilmiştir (Jaeckel, 2018).

2.2. Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları İnceleme Komisyonu'nun Alman Gençlik Dairesi'ne Eleştirileri

Federal İstatistik Dairesi'nin 2011 yılı istatistiklerine göre Almanya genelinde toplam 38.456 çocuğa Gençlik Dairesi tarafından müdahale edilmiştir. Alman Gençlik Dairesi tarafından müdahale edilen 38.456 çocuğun, yarıdan fazlasında çocuklar ailelerinden alınmışlardır. 2011 yılında haklarında resmî himaye kararı çıkarılan 10.448 çocuk ve genç ailelerine geri verilmeyerek, koruyucu aile yanına ya da barınma yurduna yerleştirilirken; 4.697 çocuk ise hastane veya psikiyatri kliniğine yatırılmıştır. 15.783 çocuk ve genç ise, Gençlik Dairesi'nin müdahalesi sonrası ailelerine geri verilmişlerdir. Alman Gençlik Dairesi tarafından müdahale edilen 38.456 çocuğun 29.247'si Alman vatandaşı, 9.209'u ise yabancı ülke vatandaşıdır. İstatistiklerde etnik kökene yer verilmediğinden Gençlik Dairesi'nin müdahalesine maruz kalan Türkiye kökenli çocuk ve gençlerin kesin sayısının verilmesi mümkün değildir (TBMM, 2013).

Gençlik Dairesi'nin uygulamalarından en fazla etkilenenler göçmenler olurken, Türk kökenli çocuk ve ailelerin de bunlardan fazlasıyla etkilenmektedir. TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu'nun 2013 tarihli raporundaki veriler bugüne kıyaslandığında bu rakamın yıllık 10 bini aşabileceği varsayılmaktadır. Özellikle Alman vatandaşlığı durumundaki Türk kökenlilerin göçmen istatistiklerine alınmaması sayılar hakkında net bir rakam ortaya koyulamamasına sebep olmaktadır. Bu çalışmada yapılan tespitler aradan beş yıl geçmesine rağmen TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu'nun raporundaki tespitlerle örtüşmektedir.

Sadece veri gizliliğinden dolayı Müslüman çocukların eşcinsel koruyucu ailelere verildiği iddiası ispatlanamamaktadır. Lakin 2017 yılında eşcinsel evliliğinin Almanya’da yasalaşmasından sonra eşcinsel ailelerin de koruyucu aile statüsü alabilecekleri muhtemeldir.

2.3. Gençlik Dairesi Tarafından Koruma Altına Alınan Çocukların İstismar Edilmesi

VIII. Sosyal Güvenlik Yasası’nın 37. maddesi, Gençlik Dairesi’nin çocuğun ailesinden bağımsız hareket etmesini önlemek için çocuk bakıcı aileye verilmiş olsa dahi, asıl aile ile bakıcı ailenin çocuğun iyiliği için ortak hareket etmelerini zorunlu tutmaktadır. Buna rağmen, 2005-2008 yılları arasında ortaya çıkan skandalda Gelsenkirchen Gençlik Dairesi tarafından Macaristan’da kurulan bir şirkete çocukların bakım için verildiği ve devletten çocuk başı 5.500 Avro ödenek alındığı ortaya çıkmıştır (Hürriyet, 2018). Devletin koruması altındaki çocukların bir Belediye’nin Gençlik Dairesi tarafından yurt dışına ailesinden habersiz gönderilmesi, ortaya çıkmamış nice skandalların olabileceği ihtimalini arttırmaktadır.

İncelemelerde genellikle gençlik daireleri tarafından alıkonulan çocukların koruyucu ailelerin yanına yerleştirilmesinden kaynaklı sorunlar ele alınmaktadır. Aslında karşılaşılan sorunların önemli bir kısmı Gençlik Dairesi’ne bağlı barınma yurtlarında yaşanmaktadır. Kapalı bir kutu görünümü sergileyen barınma yurtlarında yaşanan problemler hakkında yetkililer tarafından yeterli bilgi ve belge verilmemektedir. Çocukların çoğunun yurtlarda olması, yukarıdaki örnek gibi ortaya çıkmamış nice istismarlar olabileceği ihtimalini güçlendirmektedir.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Devletin sosyal refah hizmetlerinde en geniş alana hitap ettiği ülkelerin başında gelen Almanya’da, çocukların iyilik halinin geliştirilmesi bağlamında Alman Gençlik Dairesi’nin faaliyetlerine yönelik eleştiriler son yıllarda artmaktadır. Toplumsal düzeydeki tepkiler kadar Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin uygulama aleyhine verdiği kararlar (Germany, Applications nos. 18734/09 and 9424/11) da uygulamada yeni düzenleme zorunluluğuna işaret etmektedir.

Koruma altına alınan çocuklarının alelacele bir şekilde ailesinden ve değerlerinden koparılmasına toplumsal ve hukuki zeminde ciddi şekilde itiraz edilmesine rağmen akademik dünyada bu konudaki araştırmalar son derece yetersizdir. Yapılan literatür taramasında Vatandaş’ın (Vatandaş, 2014) çalışması dışında akademik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmaya benzer değerlendirmede bulunan Vatandaş ek olarak, Almanya’da savaş sonrasında çocukların korunması amacıyla hayata geçmiş iyi niyetli bir çalışmanın zaman içerisindeki dönüşümü neticesinde son yıllarda “kamu yararına çalışan yarı özel Alman Gençlik Dairesi’nin baktığı çocuk sayısına göre devletten ücret alması, bazı koruyucu ailelerin çocuk bakımı gibi mühim bir hususu ekonomik çıkarı doğrultusunda araçsallaştırması” ve “çocuk bakımına ideolojik yaklaşan bazı koruyucu Alman ailelerin göçmen çocukları salt Alman kültürü içinde yetiştirme çabası” sorununa dikkat çekmiştir. TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu

Raporu'nda da Yargı ve Federal Devlet mercilerinin yerel yönetimlerin uhdesindeki Gençlik Dairesi'ni yeterince denetlemediğine dikkat çekilmiştir.

Tüm dünyada, aile yanında bakım modellerinin kullanımı ve yeniden öz ailesine kavuşturmaya yönelik çeşitli sosyal politikalar üretilirken, Almanya'da aksi yönde, çocukları hızlı bir şekilde ailesinden koparma çabaları olumsuz sonuçlara yol açmaktadır. Özellikle 2005 yılında çıkan, çocuğu tehlikede gördüğünde mahkemenin onayı olmadan çocukların korunması kararı verebilmesi ve çocuğun ailesinden alınması yetkisi, geciktirilmesinde çocuğun iyilik haline yönelik olarak olumsuz sonuçların oluşmasının kaçınılmaz olduğu durumlarda, hızlı ve etkin karar alabilme adına, önemli ve yararlı bir uygulama gibi görülebilir. Lakin bu yetkilerin her bir Gençlik Dairesi'nde farklı yorumlanması keyfî uygulamalara varan farklı uygulamalara neden olmaktadır.

Bu araştırmada, çocuk koruma sisteminde görevli Federal Bakanlık, Federal İstatistik Dairesi, Gençlik Dairesi, çeşitli kurum ve kuruluşlar, basına yansımış haberler ve konu ile ilgili raporlardan elde edilen bilgilerden yararlanılmıştır. Almanya'nın ulusal mevzuatı ve konuyla ilgili uluslararası sözleşme hükümleri de bu çalışmanın önemli kaynaklarını oluşturmuştur. Ancak söz konusu kaynaklar çalışmanın derinlikli olarak incelenmesi için yeterli veriler sunamamaktadır. Gençlik Dairesi'nin ailesinden koparılan çocukların izinin kaybettirilmesine yönelik tutumu, uygulamanın çocukların yaşadıkları travmalar bağlamında ele alınmasını imkânsız kılmaktadır. Bu araştırma, ailesinden koparılan çocukların sorunlarının akademik zeminde de ele alınması bağlamında öncü bir çalışma olarak değerlendirilebilir. Yapılacak yeni araştırmaların çocukların ailesinden koparıma sonrasındaki süreç ve durumlarının değerlendirilmesini içermesi, sorunun çok boyutlu olarak ortaya konmasını sağlayacaktır.

ÖNERİLER

Önerileri ise şu şekilde sıralayabiliriz;

- Çocukların iyilik halini hangi durumların tehdit ettiğine yönelik açık ve net ifadeler içeren yeni yasal düzenlemelere gidilmeli,
- Velayet hakkının ana ve babanın her ikisinden de alınarak bir başkasına verilmesi ancak mahkeme kararıyla olması gerektiği halde bu yetkiyi memurların kullanmasının önüne geçilmesi için Federal Hükümet tarafından yeni yasal düzenlemeler yapılmalı,
- Mahkeme kararı olmaksızın işlem yapma yetkisi başka aileye vermelerde değil, sadece kurum bakımlarında sınırlandırılmalı,
- Gençlik Dairesi uygulamaları idari yönden yerel yönetimler, adli yönden ise yargı mercileri tarafından sıklıkla denetlenmeli,
- Federal Devlet düzeyinde Gençlik Dairesi uygulamaları arasında koordinasyonu ve birliği sağlamak amacıyla bir denetim ve koordinasyon mekanizması kurulmalı,
- Çocukların aileden tamamen koparıldığı hizmet modelleri yerine ailenin güçlendirilmesi, risk faktörlerinin ortadan kaldırılması ve aileye dönüş modelleri üzerine yoğunlaşılmalı,
- Okul Sosyal Hizmeti Servisi'nde görevli sosyal çalışmacılar, aile güçlendirme yaklaşımına uygun sosyal hizmet modelleri geliştirmeli,

- Çocukların yeniden risk altında kalmaması için takip ve kontrol sistemlerinin uygulanması ve geliştirilmesine yönelik yaklaşımlar geliştirilmeli,
- Ebeveynlerin çocukların gelişimi, duygusal ve fiziksel ihtiyaçlarının karşılanması noktasında bilinçlendirilmesine yönelik planlamalar yapılmalı,
- Risk altında olduğu tespit edilen çocuklara ve ailelerine “Sosyal Kişisel Çalışma” ve “ Sosyal Grup Çalışması” modelleri içeren müdahale planları sunulmalı,
- Çocukların öz ailesinin yanında barındırılmasının imkânsız olduğu durumlarda, çocuklar öncelikli olarak yakın akrabalarının veya içinde büyüdükleri sosyal ve kültürel çevreye benzer şartları sunan ailelerin bakımına verilmeli,
- Aksi durumda ailenin rızası dahilinde çocuk uyum sağlayabileceği, kültürel olarak yakın olduğu bir aileye verilmeli,
- Çocuk yabancı bir aile tarafından alınmışsa mutlaka anadilde ailesiyle görüşmesine imkân sağlanmalı ve öz kültürü unutturulmamalı,
- Gençlik Dairesi, bakım süresince çocukların aileye dönüşünü hedefleyen politikalar ve mesleki müdahaleler geliştirmeli.

KAYNAKÇA

- Alman Medeni Kanunu (Bürgerliches Gesetzbuch), 4. Kitap 2. Bölüm 5. Başlık-Çocuk Velayeti md.1666 – md.1666a (<http://dejure.org/gesetze/BGB/1666.html>), ET.:11.03.2018
- Alman Sosyal Güvenlik Yasası (Sozialgesetzbuch), VIII nolu, Madde 42, (<http://www.sozialgesetzbuch-sgb.de/sgbviii/42.html>) ET.:21.03.2018
- Bundesarbeitsgemeinschaft Landesjugendämter, c/o Landesamt für Soziales, Jugend und Versorgung Rheinland-Pfalz, Landesjugendamt Mainz
- Bundesarbeitsgemeinschaft Landesjugendämter, 2011
- Deutscher Bundestag, Federal Almanya Cumhuriyeti Anayasası, Alman Federal Meclisi, Berlin 2010, (<https://www.btg-bestellservice.de/pdf/80207000.pdf>) ET.:18.03.2018
- European Parliament, Working Document, Committee on Petitions, 2008
- Hetherington, R., & Piquardt, R., “Strategies for Survival: Users’ Experience of Child Welfare in Three Welfare Regimes”, Child and Family SocialWork 2001
<http://www.karin-jaeckel.de/aktuelles/umfrage1.html> ET.:21.03.2018
- <http://www.hurriyet.com.tr/almanyada-genclik-dairesinde-skandal-28930075>
ET.:18.03.2018
- <http://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-40454281> ET.:21.03.2018
- DESTATİS, (2018), https://www.destatis.de/DE/PresseService/Presse/Pressemitteilungen/2015/09/PD15_336_225.html, ET.:26.03.2018
- DESTATİS, (2018) (https://www.destatis.de/DE/ZahlenFakten/GesellschaftStaat/Soziales/Sozialleistungen/KinderJugendhilfe/Tabellen/AmbulanteHilfen_bis2015.html) ET.:21.03.2018
- DESTATİS, (2018). (<https://www.destatis.de/DE/ZahlenFakten/GesellschaftStaat/Soziales/Sozialleistungen/KinderJugendhilfe/Tabellen/AusgabenEinnahmenEntwicklung.html>), ET.:21.03.2018
- <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/160973/umfrage/anlaesse-fuer-inobhutnahme-minderjaehriger/> ET.:01.03.2018
- Münder, J., Wiesner, R., Meysen, T., Kinder- und Jugendhilferecht – Handbuch 2. Auflage 2011, Baden-Baden
- Stadt Witten, (2018), Veröffentlichung, Geschichte des Jugendamtes in Deutschland: von der Gründung bis heute, (http://www.witten.de/fileadmin/user_upload/Dokumente/sta51/Dokumente/Das_Jugendamt.Dokumente/08_JA_Basispressmappe_Geschichte_Jugendamt.pdf), ET.:17.03.2018
- Spiegel, (2016), <http://www.spiegel.de/panorama/gesellschaft/2016-so-viele-inobhutnahmen-von-kindern-und-jugendlichen-wie-noch-nie-a-1164155.html>), ET.:13.03.2018
- Statistisches Bundesamt, (2011), “Children and Youth Welfare”

Sozialstatistik für Kinder und Jugendliche - Vorläufige Schutzmaßnahmen 2016,
<https://de.statista.com/statistik/daten/studie/12982/umfrage/inobhutnahmen-minderjaehriger-durch-jugendaemter/>

Türkiye Cumhuriyeti Berlin Büyükelçiliği, “Aile sevgisi ve sıcaklığına ihtiyacı olan bu çocuklara sahip çıkalm”, Hukuk Bülteni, Sayı: 5, 2013

TBMM, (2013), “Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları İnceleme Komisyonu”, “Almanya, Hollanda ve Belçika Gençlik Dairelerinin Türkiye Kökenli Çocuklara Yönelik Uygulamalarına İlişkin İnceleme Raporu” Ankara

Vatandaş, S., (2014), Alman Gençlik Dairesi (Jugendamt) ve Koruma Altına Alınan Türk Kökenli Çocuklar. Bilge Strateji, Cilt 6, Sayı 10,

Wiesner, R., (Hrsg.) SGB VIII Kinder- und Jugendhilfe 4. Auflage 2011, München

Wilson, A., (2001), “Family”, Routledge-Taylor & Francis Group, London